

Youq Banhwnz Dingq Singyaem Ranzmbanj

在深夜聆听故乡的声音

□ Siz Caizfuh sij Muogz Sugij boiz

□石才夫 著 蒙树起 译

Ndaw sawloih baenzneix gejlwnh “ranzmbanj”：“Gizdieg doekseng roxnaeuz ciengzgeiz youq haenx; ranzmbanj; ranzlaux.” Bineix betnyied cibngux dauqma, caeuq godaih doq ndoet laeuj doq gangjgoj. Godaih sawqmw h naeuz, mwngz caeuq ranzlaux ndaw ranz dwg “doengznienz” ne, ranz ngamq hwnj ndei mwngz couh doekseng lo. Gou naeuz gou ndaej geiq, daxmeh caengz gvaqseiq caeuq gou gangj gvaq. Baez ngiengx gyaeuj, daxmeh cingq youq gwnz ciengz yawj gou, lwgda cix dwg simnyap dahraix.

Daxmeh daengz dai hix mbouj ndaej ansim laepda. Daxboh gvaqseiq le, de gag bouxdog dajciengx dou 6 boux lwg, gijmaz haemzhoj cungj gwn gvaq. De maqmuengh gyoengq lwngyez gvaq ndaej ndei, hix maqmuengh aen ranz sw hgeij gvaq ndaej ndei. Aenvih lwgdaih de——gou, gaenq dayoz bizyez, youq soujfuj miz faenh hong he, couh lumj vunz ndaw mbanj naeuz nei ndaej lingx gunghsw h gwn haeux goenggya lo, hoeng de lij maqmuengh miz lan, cix caengz raen ne (daeglgw gou youq daxmeh gvaqseiq bi daihngeih cij seng). De vih aen ranz neix causim: Cawzbae cejdaih cejngeih caeuq gou le, sam boux lwg gizyawz——daegnuengx daih, daegnuengx nyaeq caeuq dahnuengx gou lij iq ne. Daegnuengx nyaeq doeg siujyoz sat le, hix mbouj doeg cuhcungh lo, dahnuengx cingq hwnj siujyoz. De rox danghnaeuz sw hgeij dai bae, aen yinvu ciuqgoq daegnuengx dahnuengx couh ca mbouj geijlai cungj at daengz gwnz mbaq gou bae lo.

Ndigah, yienznaeuz baenz binghnaek, daxmeh cungj mbouj siengj vut dou gag bae.

Hoeng aenvih yousim baenzlai bi, gyahwnj ngoenznaengz baegnaiq, ndangdae j daxmeh gaenq baenz binghnaek lo. 1990 nienz 9 nyied 28 hauh, daxmeh lizhai aen ranz de gig lien h haenx, lizhai gyoengq lwngyez de daengxciuh nien haenx.

Baeznaengz, daj ndawsingz nauhyied dauqma daengz ranzlaux dinghswd, gou cungj simsoeng raixcaix, banhwnz ninz ndaek dangqmaz. Gangj mbouj cingcuj dwg vih gijmaz, cix gig lien h gij simlien h、simsoeng baenzneix.

Bouxsijs ei Yiz Gvanghcungh gangj gvaq, “ranzmbanj lij ndaej dauqbae, seizgan doxdauq mbouj baenz.” Gou hix youq ndaw bien sanjvwnz he sij gvaq: “Ranzmbanj couh lumj aen yaenq he nei, daj dou baez seng roengzdaeuj, couh ngaiz yaenq daengz gwnz ndang bae, mboujlwnh mwngz byaij bae seiqlengq, cungj youq ndawsim nien de.”

Youq ndawsingz ngoenzneix, dou liz ranzmbanj gig gyae. Gak cungj siengjmuengh cungj sawj song ceh lwgda dou mumjgyumq liux. Caenhmiz youq banhwnz dingq, hawj rumz yoeg diuzyienz ndawsim, hawj gij gingjsaek gaeuq yaek lumz haenx, vahdoj yaek mbouj rox gangj haenx, cungj gaenriengz

《现代汉语词典》是这样解释“故乡”的：“出生或长期居住过的地方；家乡；老家。”今年中秋回家，跟大哥边喝酒边聊。大哥忽然说，你跟家里的老房子是“同年”呢，房子刚起好你就出生了。我说我记得，母亲生前对我讲过的。一抬头，墙上的母亲正看着我，眼神却是忧郁的。

母亲至死也没能安心瞑目。父亲去世后，她一手拉扯着我们6个孩子，简直尝尽百苦。她对儿女的未来充满了美好的期望，同时也对自己家的未来充满了美好的期望。因为她的大儿子——我，大学已经毕业，在首府有了一份工作，就是村里人说的“领工资”“吃公家粮”了，但她最盼望的孙子，却还没有呢（我儿子是在我母亲去世的第二年出生的）。她为这个家操着心：除了大姐二姐和我，其他三个孩子——我的大弟，小弟和小妹都还小呢。小弟上完小学，初中也不读了，小妹正上小学。她知道一旦她撒手人寰，照顾弟妹的任务就差不多全压在我的肩上了。

所以，病中的母亲，对生命的渴望是那么的强烈。但多年的积郁，加上身心的疲累，母亲的身体早已被病痛摧垮。1990年9月28日，母亲离开了她无限眷恋的家，离开了她一辈子为之操劳牵挂的孩子。

每一次，从繁荣喧嚣的都市，回到简陋却安静的老家，我都是十分的放松，夜里也睡得特别好。说不清里面的原因，却非常眷恋这种心静、心安的感觉。

诗人余光中说过，“故乡纵能回去，时光不可倒流。”我也曾在一篇散文里写道：“故乡就像是一枚印章，从我们一生下来，就被盖在了身上，无论你走到天涯海角，总也走不出那份牵挂。”

在今天的都市，我们远离了故乡的容颜。各种尘俗的欲望，迷幻着我们的双眼。唯有在深夜聆听，让风触动心弦，让那些远去了的陈年旧景，生疏了的土语方言，都随天际星光，点亮一方心田。

这样想着，轻轻闭上眼，仿佛就又回到了故乡。

大哥

大哥是我大伯唯一的儿子。我还没出生的时候，大伯就过世了。伯娘改嫁出去时，大哥还不到3岁。

大哥从小就跟着爷爷奶奶生活。还有我的父母，对大哥更是视同己出。所以从小到大，我和弟弟都把大哥当成是亲大哥。

大哥脾气极犟。他认准的事，谁也不能让他改变主意。他又是个火爆性子，谁要是惹了他，他敢跟人玩命。所以，我从小对大哥是十分敬畏的。

大哥上学上到初中，就不读了，跟着我的一个姑丈到外面“搞副业”——在一个叫“凤凰”的地方挖锰矿。姑丈是大队干部，在矿上算是个小头目，对大哥当然十分关照。那几年，大哥的日子应该是过得十分开心的。过年过节的时候，大哥跟着姑丈一起回家，身上穿着一件雪白的“的确良”衬衫，脚下是崭新的凉鞋，看上去十分精神。

大哥书虽读的不多，但他却爱看书，《三国》《水浒》《西游记》这些都看。大哥的字也写得很好看，我后来才知道，大哥写的那种字体叫做隶书。

其实伯娘改嫁的地方并不远，离我们村不过20里路。但大哥从来没有去看过伯娘。我后来问过他，他说：“她都不我管，我还去看她干什么？不去，以后也不去。”

后来，生产队解散，搞了“承包”，大哥便从矿上回来了。我那时在外面上学，弟弟也在上学，家里只有大哥一个男劳力，他要负责犁、耙我们两家分到的田地，十分辛苦。但大哥从来也不曾误过农时。那段时间，我周末回到家里，几乎都是天黑了才见大哥收工回来。第二天天没亮，他又扛着犁，牵着牛出门去了。

大哥成家，是我上高中以后的事。我高中上的是县里的重点中学。一个学期除了假期，中间一般也就不回家了。除非过节，例如清明、“七月十四”（俗称“鬼节”）、“八月十五”。每次回校，都是大哥送我到车站，帮我挤上班车，他才回去。

后来，大哥便有了自己的孩子——我的侄儿、侄女。我呢，一路高中、大学读完，留在城里工作，也有了自己的家。

这么多年来，大哥一个人努力撑着一个家，把几个孩子拉扯大，他自己也慢慢老了。大哥也抽烟，但抽的不多。

(2)

ndaundeiq gwnz mbwn, diemj rongh aen simdaeuz.

Baenzneix siengj le, yaengyaeng laep da, lumjbaenz couh youh dauqma daengz ranzmbanj lo.

Godaih

Godaih dwg daeglgw dog boh lungz gou. Mwh gou caengz seng, boh lungz couh gvaqseiq lo. Mehbaj gaij haq seiz, godaih lij caengz ndaej 3 bi.

Godaih daj nyaeq couh gaenriengz daxgoeng daxbuz. Lijmiz daxmeh gou, doiq godaih lumj daeglgw sw hgeij seng nei. Ndigah daj nyaeq daengz hung, gou caeuq daegnuengx cungj dangq godaih dwg godaih caen.

Beizheiq godaih gig giengz. Gij saeh de nyinh cinj haenx, byawz cungj gaij mbouj ndaej gij siengfap de. De youh gig heiqgaenj, byawz nyex de, de gamj caeuq bouxde doxbag. Ndigah, gou daj seiznyaeq youh aeueiq youh lau godaih.

Godaih hwnjhag hwnj daengz cuhcungh, couh mbouj doeg lo, gaen boux bohgo gou he daengz baihrog “guh fuyez”——youq gizdieg heuh “Fung-vangz” he vat gvangq. Bohgo dwg daihdoi h ganbu, youq gwnz gvangq suenq dwg bouxdaeuz nyaeq he, de gig ciuqgoq godaih. Geij bi haenx, saedceij godaih wnggai dwg gvaq ndaej simfaengz dangqmaz. Mwh gvaqcieng gvaqciet, godaih caeuq bohgo doengzcaez dauqma, gwnz ndang cungj daenj geu buh “dizgozliengz”hausak he, lajdin dwg haizliengz moqsaksak, yawj hwnjbae cingsaenz raixcaix.

Godaih yienznaeuz doegsaw mbouj lai, hoeng de hix maij yawj saw. 《Samguek》、《Suijhuj》、《Sihyouzgi》gijneix cungj yawj. Gij cih godaih hix sij ndaej gig ndei yawj, gou gvaqlaeng cij rox, godaih sij gij cih haenx heuh Lisuh.

Gizsaed gizdieg mehbaj gaij haq haenx hix mbouj gyae, liz mbanj dou mbouj daengz 20 leix loh. Hoeng godaih soqlaiz mbouj bae yawj mehbaj gvaq. Gou gvaqlaeng cam de gvaq, de naeuz: “De cungj mbouj guenj gou, gou lij bae yawj de guhmaz? Mbouj bae, baelaeng hix mbouj bae.”

Gvaqlaeng swnghcanjdui gejsanq, guh “cwngzbau” lo, godaih couh daj gwnz gvangq dauqma lo. Seizhaenx gou youq baihrog hwnjhag, daegnuengx hix hwnjhag, ndaw ranz caenhmiz godaih bouxsai he guhhong, de yaek cae、rauq gij reihnaz song ranz dou faen ndaej haenx, sinhoj dangqmaz. Hoeng godaih soqlaiz mbouj nguh ndaem reih ndaem naz gvaq. Duenh seizgan haenx, ngoenzsinggeiz gou dauqranz, baeznaengz cungj dwg mbwnlaep cij raen godaih sougoeng dauqma. Ngoenz daihngeih mbwn caengz rongh, de youh gwed fagcae, yien duzvaiz okdou bae lo.

Gou hwnj gauhcungh le godaih cij aeu yah. Gou dwg youq cungdenj cunghyoz ndaw yienh hwnj gauhcungh. Ndaw haggeiz cawzbae cuengqgyaj, cungqgyang itbuen cungj mbouj dauqranz lo. Seizciet hix dauqma, lumjbaenz cingmingz、“caetnyied cibseiq (vunz lai heuh cietduzfanz)”、“betnyied cibngux”. Baeznaengz dauq hagdangz, cungj dwg godaih soengq gou daengz cicamh, bang gou caenx hwnj ci le, de cij dauqbae.

Gvaqlaeng, godaih couh miz lwg sw hgeij lo——daeglgw、dahlgw lungzau gou. Gou ne, doeg gauhcungh dayoz le, louz youq ndawsingz guhhong, hix miz aen ranz sw hgeij lo.

Haujlai bi gvaqdaeuj, godaih bouxdog haenqrengz dingj daengx ranz, ciengx geij bouxlwg daengz hung, de hix menhmenh bienq geq lo. Godaih hix cit ien, hoeng cit mbouj lai.

(2)